

“सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रम (संचालन)
(दोश्रो संशोधन) नियमावली, २०७३”

नेपाल सरकार
सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा विकास समिति

चैत्र, २०७३

विषय सूची

परिच्छेद-१	1
प्रारम्भिक	1
परिच्छेद-२	2
सदस्यता तथा योगदान	2
परिच्छेद-३	7
सुविधा योजना सम्बन्धी व्यवस्था	7
परिच्छेद-४	9
सेवा प्रदायकको व्यवस्थापन र भुक्तानी	9
परिच्छेद-५	13
औषधी सम्बन्धी व्यवस्था	13
परिच्छेद-६	15
परिच्छेद-८	18
विविध	18

परिच्छेद-१ प्रारम्भिक

सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा विकास समिति (गठन) आदेश, २०७१ को दफा २० ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी समितिले यो नियमावली बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस नियमावलीको नाम “सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रम (संचालन) [□](दोस्रो संशोधन) नियमावली, २०७३” रहेको छ ।
- (२) यो नियमावली मन्त्रालयले स्वीकृत गरेको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ ।
२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस नियमावलीमा ;—
- (क) “अध्यक्ष” भन्नाले समितिको अध्यक्ष सम्भन्नुपर्छ ।
- (ख) “कार्यकारी निर्देशक” भन्नाले समितिको कार्यकारी निर्देशक सम्भन्नुपर्छ ।
- (ग) “आदेश” भन्नाले सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा विकास समिति(गठन) आदेश, २०७१ सम्भन्नुपर्छ ।
- (घ) “जिल्ला संयोजन समिति” भन्नाले नियम ३७ बमोजिमको समिति सम्भन्नु पर्छ ।
- (घ) “दर्ता अधिकारी” भन्नाले नियम ७ बमोजिम नियुक्त भएको वा तोकिएको व्यक्ति सम्भन्नुपर्छ ।
- (ङ) “परिवार” भन्नाले आदेश र यस नियमावलीको प्रयोजनका लागि देहाय बमोजिमको परिवार सम्भन्नु पर्दछ ;—
- (१) घरमुली भनी तोकिएको व्यक्ति, निजको पत्नी, बाबु आमा, छोरा, छोरी, धर्मपुत्र तथा धर्मपुत्री, नाति तथा नातिनी वा
- (२) विवाहित महिला घरमुली भएमा निज, निजको पति, सासु, ससुरा, छोरा, छोरी, धर्मपुत्र तथा धर्मपुत्री, नाति तथा नातिनी वा
- (३) अविवाहित महिला घरमुली भएमा निजको आमा, बुबा, छोरा र छोरी, धर्मपुत्र तथा धर्मपुत्री ।
- (च) “योगदान रकम” भन्नाले नियम १० मा उल्लिखित सेवाहरुको सुविधा थैली (बेनेफिट प्याकेज) प्राप्त गर्न सहभागी हुने परिवार वा निजको तर्फबाट सरकार वा स्थानीय निकाय वा व्यक्ति वा रोजगारदातासंग सदस्यता बापत लिइने रकमलाई सम्भन्नुपर्छ ।

□ दोस्रो संशोधनद्वारा संशोधित ।

- (छ) “सदस्य” भन्नाले यस नियमावली बमोजिम नियमित रूपमा योगदान रकम तिरी सदस्यता लिएको व्यक्ति सम्भन्नु पर्छ ।
- (ज) “सोधभर्ना” भन्नाले सम्भौता बमोजिम सदस्यलाई सेवा सुविधा प्रदान गरे वापत सम्बन्धित सेवा प्रदायकलाई समितिले उपलब्ध गराइने रकम सम्भन्नुपर्छ ।
- (झ) “कार्यक्रम” भन्नाले आदेशको दफा ६ बमोजिमको सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रम सम्भन्नु पर्छ ।
- (ञ) “स्वास्थ्यकर्मी” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम परिषद्मा दर्ता भै स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने, उपचार गर्ने वा औषधी सिफारिश गर्ने चिकित्सक वा अन्य स्वास्थ्यकर्मी सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ट) “समन्वय समिति” भन्नाले नियम ३८ बमोजिमको स्वास्थ्य संस्था समन्वय समिति सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ठ) “सह-भुक्तानी” भन्नाले सुविधा थैलीभिन्नको समितिले तोकेको कुनै वा सबै सेवामा सदस्यले त्यस्तो सेवा सुविधा उपयोग गर्दा आफ्नो तर्फबाट व्यहोर्नु पर्ने रकम सम्भन्नु पर्छ ।
- (ड) “प्रतिष्ठान” भन्नाले दश जना वा सो भन्दा बढी श्रमिक वा कर्मचारी कार्यरत कानून बमोजिम स्थापना भएको निकाय सम्भन्नु पर्छ ।

परिच्छेद-२ सदस्यता तथा योगदान

३. सदस्यता सम्बन्धी व्यवस्था : (१) आदेश र यस नियमावली बमोजिमको कार्यक्रममा सबै नेपाली नागरिक सदस्य बन्न सक्नेछन् ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम इच्छुक परिवारलाई कार्यक्रमको सदस्यता प्रदान गरिनेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम सदस्यता लिने परिवारका प्रत्येक सदस्य कार्यक्रमका सदस्य हुनेछन् र परिवारका प्रत्येक सदस्यलाई यस कार्यक्रमको सदस्य बनाईने परिचय पत्र प्रदान गरिने छ ।

(४) उपनियम (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै व्यक्ति स्वतन्त्र रूपमा सदस्य बन्न चाहेमा त्यस्ता व्यक्तिलाई पनि सदस्यता दिन सकिने छ ।

(५) उपनियम १ बमोजिम सदस्यताका लागि दर्ता हुन चाहने परिवारले आफू स्थायी बसोबास गरेको गाउँ विकास समिति वा नगरपालिकाको सम्बन्धित दर्ता अधिकारी समक्ष अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिनुपर्नेछ ।

(६) उपनियम (१) बमोजिम परेका निवेदन उपर आवश्यक छानविन गर्दा सदस्यता प्रदान गर्न उपयुक्त देखेमा दर्ता अधिकारीले सदस्यता दर्ता गर्ने छ । ।

(७) उपनियम (२) जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नाबालकको हकमा निजको अभिभावक वा संरक्षकको परिचय खुल्ने प्रमाणपत्रको आधारमा सदस्यता प्रदान गर्न सकिनेछ ।

(८) अस्थायी बसोबास गरेको परिवार वा व्यक्तिको हकमा सम्बन्धित स्थानीय निकायको सिफारिशमा अस्थायी बसोबास गरेको गाँउ विकास समिति वा नगरपालिकाबाट कार्यक्रमको सदस्यता लिन सक्नेछन् ।

(९) यस कार्यक्रमको प्रयोजनको लागि कुनै व्यक्ति वा परिवारले सिफारिस गरी दिन निवेदन दिएमा प्रत्येक स्थानीय निकायले सिफारिस दिनु पर्नेछ ।

स्पष्टीकरण: यस नियमको प्रयोजनको लागि अस्थायी बासिन्दा भन्नाले निज बसोबास गरेको स्थानमा कम्तीमा छ महिना देखि बसोबास गरेको व्यक्ति सम्झनुपर्छ ।

(१०) यस नियम बमोजिम प्रदान गरिने सदस्यता एक वर्षको लागि मान्य हुनेछ ।

४. **सदस्यता परिचय पत्र प्रदान गर्नु पर्ने :** (१) नियम ३ बमोजिम प्राप्त निवेदन दर्ता अधिकारीले छानवीन गरी रित पुगेको भए त्यस्तो निवेदकलाई दर्ता गर्दाकै बखत अनुसूची १ बमोजिमको ढाँचामा सदस्यता परिचय पत्र प्रदान गर्नुपर्नेछ । दर्ता अधिकारीले सदस्यता प्रदान गर्दाको अवस्थामा निजले पाउने सेवा सुविधाबारे अनुसूची २ बमोजिमको जानकारी दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम सदस्यता परिचय पत्र प्रदान गर्ने र सदस्यले सेवा सुविधा लागू हुने समय देहाय बमोजिम हुनेछ । दर्ता अधिकारीले सो कुराको जानकारी प्रत्येक सदस्यलाई सदस्यता परिचयपत्र वितरण गर्दाको बखत गराउनु पर्नेछ ।

सदस्यतादर्ता अबधि

- (क) वैशाख देखि असार महिना
- (ख) साउन देखि असोज महिना
- (ग) कार्तिक देखि पुस महिना
- (घ) माघ देखि चैत महिना

सेवा शुरु हुने मिति

- भदौ १ गते
- मंसिर १ गते
- फागुन १ गते
- जेठ १ गते

(३) समितिले उपनियम (२) बमोजिमको सदस्यता परिचय पत्रको सट्टा समितिले निर्धारण गरे बमोजिम मेशिन रिडेबल कार्ड वा स्मार्ट कार्डको रूपमा परिचय पत्रउपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

५. **सदस्यता नविकरण :** (१) नियम १ बमोजिम प्रदान गरिएको सदस्यता प्रत्येक वर्ष नविकरण गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम सदस्यता नविकरण गर्न म्याद समाप्त हुनुभन्दा एक महिना अगावै अनुसूचि ५ बमोजिमको ढाचामा निवेदन दिन सक्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजि निवेदन दिएमा निजको सदस्यताले निरन्तरता पाउनेछ । यदि दिइएको म्यादभित्र निवेदन दिएको रहेनछ वा नवीकरण गराएको रहेनछ भने नियम ४ को उपनियम (३) बमोजिमको व्यवस्था लागू हुनेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम सदस्यले नवीकरण नगरेमा वा उपनियम (१) बमोजिमको म्यादभित्र रीत पूर्वक निवेदन नदिएमा सदस्यताको म्याद समाप्त भएको मितिदेखि नै सदस्यले सुविधा पाउने छैन ।

(५) कुनै सदस्यको सदस्यता परिचय पत्र नष्ट भएमा, च्यातिएमा वा हराएमा समितिले तोक बमोजिमको दस्तुर लिई पुनः प्रदान गर्न सकिनेछ ।

६. **सहभागीता सम्बन्धी विशेष व्यवस्था :** (१) नेपाल सरकारले सरकारी तथा प्रतिष्ठानका कर्मचारी र निजका परिवारलाई निश्चित योगदानको दर निर्धारण गरी सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रममा सहभागी गराउनेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको कार्यक्रम संचालन भईरहेका जिल्लाको हकमा विभिन्न निकायबाट संचालित सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रममा दोहोरो नपर्ने गरी यसै कार्यक्रमसंग समायोजन गरी संचालन गरिनेछ ।

(३) उपनियम (१) बमोजिम कार्यक्रममा सहभागीता सम्बन्धी अन्य व्यवस्था समितिले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

७. **दर्ता अधिकारी सम्बन्धी व्यवस्था :** (१) समितिले आदेश र यस नियमावली बमोजिम सदस्यता दर्ता प्रयोजनका लागि आवश्यक संख्यामा दर्ता अधिकारी नियुक्त गर्न वा तोकन सक्नेछ ।

(२) उप नियम (१) बमोजिम नियुक्त वा तोकिएको दर्ता अधिकारीको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) यस नियमावली बमोजिम निर्धारित योगदान रकम लिई सदस्यता दर्ता तथा नवीकरण गर्ने गर्ने गराउने,
- (ग) कार्यक्रममा पहुँच नभएका वा छुटेका व्यक्ति/परिवार पहिचान गरी सदस्यता दर्ता गर्ने गराउने,
- (घ) नवीकरण हुन नसकेका सदस्यहरु पहिचान गरी नवीकरणको व्यवस्था मिलाउने,
- (ङ) कार्यक्रमको बारेमा जनचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने,
- (च) सदस्यताको पहिचानमा विवाद भएमा समाधान गर्ने र समाधान हुन नसकेमा समिति समक्ष निर्णयका लागि अनुरोध गर्ने,
- (छ) सदस्यता दर्ता व्यवस्थाका सम्बन्धमा नीतिगत व्यवस्था र प्रविधिमा गर्नु पर्ने सुधारका विषयमा व्यवस्थापनलाई सुझाव दिने,

(ज) दर्ता सहयोगीलाई सदस्यता दर्ता, नवीकरण वा सो सम्बन्धी अन्य कार्यमा परिचालन गर्ने,

(झ) खण्ड (ज) बमोजिमका दर्ता सहयोगीको कामको अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण गर्ने,

(ञ) समिति वा समिति माताहतका कार्यालयले समय समयमा तोकी दिएका अन्य कार्य गर्ने ।

(३) दर्ता अधिकारीको योग्यता, भर्ना प्रक्रिया, पारिश्रमिक र सेवाका अन्य सुविधा समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

(४) समितिले कार्यक्रम लागु भएका जिल्लाका स्वास्थ्य चौकी वा शहरी स्वास्थ्य केन्द्रलाई दर्ता सम्बन्धी काममा समेत जिम्मेवारी तोक्न सक्नेछ ।

८. **दर्ता सहयोगी सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) समितिले कार्यक्रममा सदस्य दर्ता गर्ने प्रयोजनका लागि स्थानीयस्तरमा आवश्यक संख्यामा दर्ता सहयोगी नियुक्त गरी परिचालन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम परिचालन हुने दर्ता सहयोगीको काम, कर्तव्य र अधिकार, तथा सेवाका शर्त र सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

(३) उप नियम (१) बमोजिमको दर्ता सहयोगीले तोकेको जिम्मेवारी पुरा नगरेमा निजलाई समितिले जुनसुकै बखत जिम्मेवारीबाट हटाउन सक्नेछ ।

९. **स्वास्थ्य संस्था तोक्ने :** (१) समितिले कार्यक्रम संचालन भएका जिल्लामा सदस्यहरुको स्वास्थ्य उपचारको लागि स्वास्थ्य संस्था तोक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम समितिले तोकेका स्वास्थ्य संस्थामध्ये सदस्यले सुरुमा कुन स्वास्थ्य संस्थाबाट उपचार सेवा लिने हो सो कुरा सदस्यता लिने समयमा नै रोज्नु पर्नेछ ।

(३) सदस्यहरुले उपनियम (२) बमोजिम आफूले रोजेको स्वास्थ्य संस्थाबाट उपचार गराउनु पर्नेछ ।

(४) उपनियम (३) जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि आकस्मिक अवस्थामा जुनसुकै सूचिकृत संस्थाबाट सेवा लिन सकिनेछ ।

(५) सदस्यले उपनियम (१) बमोजिम तोकिएको स्वास्थ्य संस्था परिवर्तन गर्नु पर्ने भएमा आफै वा दर्ता सहयोगी मार्फत कारण सहित समितिको जिल्ला कार्यालयमा अनुसूची-३ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(६) उपनियम (२) बमोजिमको निवेदनमा समितिको जिल्लास्थित कार्यालयले निवेदन दर्ता भएको मितिले तीस दिन भित्र निवेदकलाई स्वास्थ्य संस्था परिवर्तन भए वा नभएको ब्यहोराको जानकारी दिनुपर्नेछ ।

१०. **योगदान रकम :** (१) कार्यक्रममा सहभागी हुने प्रत्येक परिवारले अनुसूची-४ मा उल्लेख भए बमोजिमको वार्षिक रकम तिर्नुपर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कुनै परिवारले आफ्नो परिवारभन्दा बाहिरको सगोलमा बस्ने कुनै एक व्यक्तिलाई अनुसुची-४ मा उल्लेख भए बमोजिमको योगदान रकम तिरी सदस्यता बनाउन सक्नेछ । यसरी थप भएको सदस्यको कारणले सुविधाको अधिकतम हद बढेको मानिने छैन ।

(३) प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएका संघ संस्थाले आफ्ना कर्मचारी र निजको परिवारलाई अनुसुची-४ बमोजिमको योगदान रकम तिरी यस कार्यक्रममा सहभागी गराउन सक्नेछ ।

(४) कुनै व्यक्तिले अनुसुची-४ बमोजिमको योगदान रकम तिरी कुनै परिवार वा परिवारको समूहलाई यस कार्यक्रममा सहभागी गराउन सक्नेछ ।

(५) सदस्यले कार्यक्रममा सहभागी हुन तिरेको रकम फिर्ता हुने छैन र उक्त रकम सेवा उपयोग नगरेको कारणले अर्को वर्षको लागि संचित भएको पनि मानिने छैन ।

☞(६) महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाको परिवारले कार्यक्रमको सदस्यता लिएमा महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकालाई लाग्ने योगदान रकममा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ ।

११. सरकारले योगदान बापतको रकम भुक्तानी गरिदिने : (१) नेपाल सरकार सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालयबाट प्राप्त गरेको अति गरिब, गरिब र जोखिममा परेका परिवारको परिचयपत्रको आधारमा यस कार्यक्रमको सदस्य बन्न चाहेमा सो परिचय पत्रको आधारमा कार्यक्रममा सदस्य बनाउन सकिनेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम सदस्य बनेको व्यक्तिले अनुसुची-४ बमोजिमको योगदान बापतको रकममा क्रमशः सय प्रतिशत, पचहत्तर प्रतिशत र पचास प्रतिशत योगदान रकममा छुट पाउनेछ ।

१२. विशेष कोष सम्बन्धी ब्यबस्था: (१) यस कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न समितिले विशेष कोष स्थापना गर्न सक्नेछ । सदस्यहरूले योगदान गरेको रकम समितिले कोषमा जम्मा गर्न सक्नेछ ।

(२) यस नियम बमोजिम उपचार रकम भुक्तानी गर्नु परेमा समितिले उपनियम (१) बमोजिमको कोषबाट भुक्तानी दिनेछ ।

(३) उपनियम (१) बमोजिमको कोषमा देहाय बमोजिमका स्रोतहरूबाट रकम जम्मा हुन सक्नेछः-

- (क) स्थानीय निकायबाट प्राप्त रकम,
- (ख) स्वदेशी व्यक्ति वा संघ संस्थाबाट प्राप्त रकम,
- (ग) वैदेशिक सहयोगबाट प्राप्त रकम,
- (घ) समितिबाट प्राप्त रकम ।

☞ प्रथम संशोधनद्वारा थप गरिएको ।

(४) यस नियम बमोजिम उपचार गर्ने बाहेक असाध्य प्रकृतिका रोगको कारण गरीव विपन्न व्यक्ति वा घर परिवारले उपचार गर्न नसक्ने भै उपनियम (५) मा उल्लेख गरिएका रोग लागेको अवस्था भएमा त्यस्ता विरामीको उपचारको निरन्तरताको समितिले यसै कोषबाट गर्न सक्नेछ ।

(५) उपनियम (१) बमोजिमको कोषको रकम यस नियम बमोजिम उपचार गर्दा रकम नपुग हुने अवस्था आएमा अनुसूची ५ (क) मा उल्लेख गरिएका रोगहरुको उपचारमा खर्च गरिनेछ ।

(६) उप नियम २ को खण्ड (ग) बमोजिमको रकम प्राप्त गर्दा अर्थ मन्त्रालयको पूर्व सहमती लिनु पर्नेछ ।

१३. सदस्यले पालना गर्नुपर्ने कर्तव्यहरु : यस नियमावली बमोजिम संचालन हुने कार्यक्रका

सदस्यहरुले देहाय बमोजिका शर्त पालन गर्नु उनीहरुको कर्तव्य हुनेछ:-

- (क) परिवारका सबै व्यक्तिलाई कार्यक्रममा सहभागी गराउने,
- (ख) कार्यक्रमका लागि तोकिएको योगदान रकम नियमित रुपमा तिर्ने र नवीकरण गर्ने गराउने,
- (ग) आफ्नो परिचयपत्र दुरुपयोग नगर्ने, आवश्यक सुविधा मात्र लिने र स्वास्थ्यकर्मीलाई अनावश्यक सेवा सुविधाको लागि अनुचित दवाव दिन नहुने ।
- (घ) कार्यक्रमको प्रभावकारिता बढाउन र गुणस्तर कायम गर्ने कार्यमा असल नागरिकको हैसियतमा सदैव सहयोग गर्ने,
- (ङ) स्वास्थ्यकर्मीले मागेको सुचना दिई उपचार प्रक्रियामा सहयोग गर्ने,
- (च) सुर्तीजन्य र मादक पदार्थ सेवन नगर्ने र परिवारका सदस्यलाई पनि त्यस्ता वस्तु सेवन नगर्न प्रोत्साहन गर्ने,
- (छ) आहार विहारमा ध्यान दिने, सक्रिय जीवन विताउने, घर र छरछिमेकमा सरसफाइमा ध्यान दिइ रोग लाग्न नदिने ।

परिच्छेद-३ सुविधा योजना सम्बन्धी व्यवस्था

१४. सुविधा प्रदान गर्ने : (१) समितिले आदेशको दफा ६ बमोजिमका सेवा वा वस्तुहरुको सुविधा अनुसूची-६ र अनुसूचि-१६ मा उल्लिखित सुविधा कोषमा रहेको रकमबाट प्रदान गर्नेछ । तर, कार्यक्रमको सुविधा रकममा परिवर्तन गर्नु परेको खण्डमा अर्थ मन्त्रालयको पूर्व सहमति लिनुपर्ने छ ।

(२) समितिले स्रोत, साधनको उपलब्धता र समग्र स्वास्थ्य सेवाको आवश्यकताको आधारमा अनुसूची-६ र अनुसूचि-१६ को सुविधामा थप घट गर्न सक्नेछ ।

(३) सदस्यले उपनियम (१) मा उल्लेख भए बमोजिमको सेवा सुविधा लिएमा देहाय बमोजिमको अधिकतम हदसम्मको सुविधा प्राप्त गर्न सक्नेछः-

(क) पाँचजनासम्मको परिवारका लागि प्रति परिवार प्रति वर्ष पचास हजार रुपैयासम्म,

(ख) परिवारका पाँच जनाभन्दा बढी सदस्यको हकमा प्रति सदस्य थप दश हजार रुपैयाका दरले प्रति वर्ष एक लाख रुपैयासम्म,

(४) उपनियम (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि समितिले कुनै व्यक्तिले यस कार्यक्रमको सदस्यता लिए पश्चात् निजलाई बच्चा जन्मेमा सदस्यको नवजात शिशुलाई निजको परिवारको बांकी सम्भौता अवधीसम्मको लागि योगदान रकम नलिई सेवा सुविधामा सामेल गराउन सकिनेछ ।

(५) यस नियमावली बमोजिम संचालित कार्यक्रमभित्र समावेश हुने निदानात्मक तथा उपचारात्मक सेवाहरु उपनियम (३) को सीमाभित्र रही प्राप्त गर्न सकिनेछ ।

✕(६)

✕(७)

(८) सदस्यले यस कार्यक्रम अन्तर्गत सेवा लिदा निज सदस्य हुँदाका बखत सुरुमा आफैले छानेको स्वास्थ्य संस्थावाट सेवा लिन सक्नेछ ।

(९) सदस्यले उपनियम (८) बमोजिमको संस्थावाट सेवा उपलब्ध हुन नसकेमा उक्त स्वास्थ्य संस्थावाट सिफारिस भएको स्वास्थ्य संस्थावाट लिनु पर्नेछ ।

(१०) उपनियम (९) बमोजिम संस्थाले सिफारिस गर्दा समितिले तोकेको र विरामीलाई पायक पर्ने स्वास्थ्य संस्थामा गर्नुपर्नेछ ।

१५. सामान्य परीक्षण गर्नु पर्ने : (१) स्वास्थ्य चौकीले ४० वर्ष र सो भन्दा माथि उमेर पुगेका यस कार्यक्रमका सदस्यको वर्षमा एकपटक स्वास्थ्यको सामान्य परीक्षण गर्नु पर्नेछ । सामान्य परीक्षणमा गर्नुपर्ने सेवाहरु अनुसूचि- ७ मा उल्लेख भए बमोजिमका हुनेछन ।

(२) समितिले उप नियम(१) बमोजिमको परीक्षणको खर्च अनुसूचि १४ मा उल्लेख भए बमोजिमको दरले भुक्तानी गर्नेछ ।

✕ दोस्रो संशोधनद्वारा भिकिएको ।

✕ दोस्रो संशोधनद्वारा भिकिएको ।

१६. सेवामा सह-भुक्तानी तोक्न सक्ने : समितिले आदेशको दफा ६ मा उल्लेखित सेवामध्ये कुनै वा सवै सेवामा सह-भुक्तानी तोक्न सक्नेछ ।
१७. सुविधा समावेश नहुने : (१) नियम १४ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि अनुसूची- ८ मा उल्लिखित सेवाहरु सुविधा कार्यक्रममा समावेश भएको मानिनेछैन ।
(२) उपनियम (१) बमोजिमका सुविधाहरु समय समयमा समितिले परिमार्जन गर्न सक्नेछ ।
१८. सिफारिस (प्रेषण) सम्बन्धी व्यवस्था: (१)सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाले आफ्नो स्वास्थ्य संस्थामा सेवा उपलब्ध हुन नसक्ने भएमा सदस्यलाई अनुसूची-९ बमोजिमको ढाँचामा सूचीकृत संस्थाहरुमध्ये पायक पर्ने वा रोगसंग सम्बन्धित विशिष्टीकृत स्वास्थ्य संस्था वा अस्पतालमा सिफारिस गर्नुपर्नेछ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम सिफारिस भै आएको सदस्यलाई सिफारिस गर्ने अस्पतालले उपलब्ध सेवा प्रदान गर्नु पर्नेछ ।
(३) उपदफा (२) बमोजिमको सदस्य सिफारिस गरिएको स्वास्थ्य संस्थामा दर्ता भएको र डिस्चार्ज भै जाँदाको जानकारी सिफारिस गर्ने स्वास्थ्य संस्थालाई दिनु पर्नेछ ।
□(४) यस नियमावली बमोजिम सदस्यले दर्ताको बखत तोकेको स्वास्थ्य संस्था बाहेक सूचिकृत अन्य स्वास्थ्य संस्थामा सोभै सेवा लिन गएमा कार्यक्रममा समावेश हुने छैन तर आकस्मिक उपचारको हकमा यो व्यवस्था लागु हुने छैन ।
१९. निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम : यस नियमावली बमोजिम संचालन हुने कार्यक्रम प्रारम्भ हुदाका बखत जिल्लामा संचालनमा रहेका निशुल्क स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम तथा विपन्न नागरिकलाई दिईने उपचार खर्च मन्त्रालयसँग समन्वय गरी क्रमशः यसै कार्यक्रममा समायोजन गरिनेछ ।

परिच्छेद-४ सेवा प्रदायकको व्यवस्थापन र भुक्तानी

२०. सूचिकरणको लागि आवेदन दिनुपर्ने : (१) यस नियमावली बमोजिम सेवा प्रवाह गर्न चाहने प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएका स्वास्थ्य संस्था वा अस्पतालले सूचिकरणको लागि समिति समक्ष अनुसूचि-१० बमोजिमको ढाँचामा आवेदन दिनुपर्नेछ ।
(२) उपनियम (१) बमोजिमका आवेदनमा देहायबमोजिमका कुराहरु समावेश भएको हुनुपर्नेछ :-

□ दोस्रो संशोधनद्वारा संशोधित ।

- (क) महानगरपालिका र उपमहानगरपालिकाको हकमा कम्तिमा ५० शैया र नगरपालिका र गा.वि.स.को हकमा २५ शैया भएको,
- ख) स्वास्थ्य संस्थाको आफ्नै फार्मसी भएको,
- (ग) अस्पतालमा एउटा मेजर र एउटा माइनर ओ.टी भएको,
- (घ) स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रमले निर्धारण गरेको दरमा सेवा दिन तयार भएको,
- (ङ) अस्पतालको आफ्नो सेवा संचालन कार्यविधि भएको,
- (च) संस्था संचालन अनुमतिपत्र र सो को नविकरण र प्रचलित कानून बमोजिम कर चुक्ता प्रमाणपत्र पेश भएको,
- (छ) समितिले निर्धारण गरेका अन्य आधार पुरा गरेको ।

(३) उपनियम (१) बमोजिम पर्न आएको आवेदन उपर समितिले छानविन गर्दा उपनियम (२) मा उल्लेखित कुराहरु पुरा गरेको पाइएमा त्यस्तो संस्थालाई सुचिकृत गर्न सकिनेछ ।

(४) यस नियम बमोजिम तोकिएका मापदण्ड पुरा गर्ने स्वास्थ्य संस्थालाई यस कार्यक्रमको प्रयोजनको लागि पाँच वर्षको लागि सूचीकरण गरिनेछ ।

(५) यस नियममा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सरकारी स्वास्थ्य संस्थाको हकमा सूचिकरण सम्बन्धी व्यवस्था लागु हुने छैन ।

२१. नविकरण गर्नुपर्ने : (१) नियम २२ बमोजिम सूचीकरण भएका स्वास्थ्य संस्थाले संभौता बमोजिम कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन चाहेमा पाँच वर्षमा नविकरण गर्नु पर्नेछ ।

(२) नियम २२ को उपनियम (४) बमोजिम दिइएको सूचीकरणको म्याद समाप्त हुनुभन्दा कम्तिमा एक महिना अगावै नविकरण गर्नको लागि समिति समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम निवेदन परेमा समितिले आफै वा उपसमिति गठन गरी उक्त संस्थाको निरीक्षण वा अनुगमन गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम अनुगमन समितिले नविकरण गर्न उपयुक्त छ भनी सिफारिस गरेमा समितिले नविकरण गर्नु पर्नेछ ।

२२. सम्भौता गर्नुपर्ने : यस कार्यक्रम बमोजिम सेवा प्रवाह गर्दा समिति र स्वास्थ्य संस्था बीच अनुसूची- १२ बमोजिमको ढाँचामा सम्भौता गर्नुपर्नेछ ।

२३. सेवा उपलब्ध गराउने : (१) स्वास्थ्य संस्थाले सदस्यलाई राष्ट्रिय प्रोटोकल अनुरूप नियम २३ बमोजिमको सम्भौताको अधिनमा रही सेवा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ

तर त्यस्तो प्रोटोकल नबनुन्जेलसम्म प्रचलित प्रोटोकल अनुरूप सो सेवा उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

(२) स्वास्थ्य संस्था वा अस्पतालले अन्तरंग सेवा प्रदान गर्दा लाग्न सक्ने अनुमानित खर्चको रकमबारे सदस्यलाई सेवा शुरु गर्नु अगावै जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

(३) सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था वा अस्पतालले आकस्मिक अवस्थामा बाहेक अन्य अवस्थामा अन्यत्र उपचारको लागि दर्ता वा भर्ना भएका सदस्यलाई सिफासिका आधारमा उपचार गर्नु पर्नेछ ।

(४) यस नियमावली बमोजिम सूचीकृत स्वास्थ्य संस्थाले नियमविपरितसेवा प्रवाह गरेमा त्यस्तो सेवा वापतको खर्च भुक्तानी गर्न समिति बाध्य हुनेछैन ।

२४. **भुक्तानी सम्बन्धी व्यवस्था :** (१) समितिले स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रवाह हुने विभिन्न सुविधाको भुक्तानीको दर र विधि समय समयमा तोक्नेछ ।

(२) उप नियम (१) बमोजिमको भुक्तानीको दर र विधि अनुसूचि-१३ मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

२५. **दावी भुक्तानी सम्बन्धी व्यवस्था :** (१) स्वास्थ्य संस्थाले आफूले प्रदान गरेको सेवाको तीन प्रति बिल तयार गरी पहिलो प्रति भुक्तानीको लागि समितिलाई बुझाई दोस्रो प्रति आफैले राख्ने र तेस्रो प्रति सम्बन्धित सदस्यलाई दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम दावी भुक्तानी गर्दा नेपाल सरकारबाट निःशुल्क प्राप्त औषधी खरिद गर्दा लागेको खर्च वापतको रकम घटाई बाँकी रकम दावी गर्नु पर्नेछ तर स्वास्थ्य संस्थाले औषधी आफैले खरीद गरी निःशुल्क विरामीलाई उपलब्ध गराएको रहेछ भने सो अवस्थामा समितिसंग भएको सम्झौताको दरमा भुक्तानी गर्न बाधा पर्ने छैन ।

(३) स्वास्थ्य संस्थाले सामान्यतया हरेक महिना दुई किस्तामा नबढनेगरी किस्ता अवधि समाप्त भएको मितिले सात दिनभित्र भुक्तानी माग गर्नु पर्नेछ । यस्तो भुक्तानी माग गर्दा अनुसूची-१४ बमोजिमको विवरणसहित पहिलो प्रति बिल संलग्न गरीसमितिले तोकेको स्थानमा फाँटवारी बुझाउनु पर्नेछ ।

२६. **सोधभर्ना दिने :** (१) समितिले नियम २५ बमोजिमको भुक्तानीका लागि दावीसाथ संलग्न गरेका बिल परीक्षण गरी दावी भुक्तानी गर्न अंग पुगेको मितिले एक्काइस दिनभित्र सोधभर्ना गरी सक्नुपर्नेछ र सेवा प्रदायकलाई सो को जानकारी अनुसूची-१५ बमोजिमको ढाँचामा दिनुपर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम सोधभर्ना गर्दा नियम २७ बमोजिम दिएको पेशकी रकम कट्टा गरी बाँकी रकम सोधभर्ना गर्नुपर्नेछ ।

२७. **पेशकी रकम उपलब्ध गराउन सक्ने :** (१) स्वास्थ्य संस्था वा अस्पताललाई समितिसंग भएको सम्झौता बमोजिमको उपचारका लागि समितिले तोके बमोजिमको रकम अग्रिम रूपमा पेशकी उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

(२) उप नियम (१) बाहेकका स्वास्थ्य संस्थाको हकमा समिति र स्वास्थ्य संस्था वा अस्पताल बीच हुने सम्झौतामा उल्लेख भए बमोजिमहुनेछ ।

२८. **सम्झौता स्थगन वा रद्द गर्न सकिने :** (१) समितिले देहायका अवस्थामा स्वास्थ्य संस्थासंगको सम्झौता स्थगन वा रद्द गर्न सक्नेछ :-,

- (क) सम्भौता अनुसारको सेवा उपलब्ध नगराएमा,
- (ख) आदेश र यस नियमावली बमोजिम राख्नु पर्ने अभिलेख अद्यावधिक गरेको नदेखिएमा वा भुठा प्रतिवेदन पेश गरेमा,
- (ग) कार्यक्रम संचालनमा लापरवाही गरेमा वा आफ्नो संस्थामा त्यस्तो सेवा उपलब्ध हुंदा हुदैन अन्यत्र सिफारिस गरेमा,
- (घ) समिति आफै वा समितिले गठन गरेको तेस्रो पक्ष सम्मिलित मूल्यांकनबाट उठाइएका विषयहरु निर्धारित समयवधिभित्र पुरा नगरेमा ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम सम्भौता स्थगन वा रद्द गर्नु अघि स्वास्थ्य संस्थालाई समितिले सफाई पेश गर्न मनासिव माफिकको मौका दिनुपर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम पेश भएको सफाई सन्तोषजनक नदेखिएमा समितिले स्वास्थ्य संस्थालाई तीन महिनाको लागि आंशिक वा पूर्णरूपमा सम्भौता स्थगन गर्न वा सम्भौता रद्द गर्न सक्नेछ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम सम्भौता स्थगन वा रद्द भएको स्वास्थ्य संस्थालाई सेवा प्रवाहमा सन्तोषजनक सुधार गरेको पर्याप्त आधार सहित निवेदन दिएमा समितिले जांच गरी सम्भौता बमोजिमका सेवा पुनः अवरुद्द नहुने कुरामा समिति विश्वस्त भएमा त्यस्तो स्थगित सम्भौता फुकुवा गर्न वा पुनः सम्भौता गर्न सक्नेछ ।

२९. **स्वास्थ्य संस्थाको काम, कर्तव्य र अधिकार** : स्वास्थ्य संस्थाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

- (क) सदस्यलाई सम्भौता बमोजिमको सुविधाको प्याकेज गुणस्तरीय रूपमा प्रदान गर्ने,
- (ख) दर्ता एवं सोधपुछका लागी उचित प्रबन्ध मिलाउने,
- (ग) समितिले तोकेको निश्चित प्रकृया र ढांचामा अभिलेख राखी प्रतिवेदन गर्ने,
- (घ) स्वास्थ्य संस्थाको आफ्नै परिसरमा औषधी वितरण कक्षको व्यवस्थापन गर्ने र सदस्यलाई औषधी उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउने,
- (ङ) स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रम प्रयोजनका लागी तोकिएको सेवा तथा औषधिहरुको निरन्तर उपलब्ध हुने व्यवस्था सुनिश्चित गर्ने,
- (च) सेवाग्राहीको गुनासो सुनुवाई र सो को व्यवस्थापन गर्ने, गराउने,
- (छ) सदस्यता दर्ता गर्ने कार्यमा आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने,
- ✕(ज)

✕ दोस्रो संशोधनद्वारा भिकिएको ।

- (भ) कार्यक्रमका सदस्यलाई शिष्टता पूर्वक व्यवहार गर्ने,
- (ज) स्वास्थ्यकर्मीहरूले औषधी सिफारिस गर्दा जेनेरिक नामबाट मात्र सिफारिस गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

परिच्छेद-५ औषधी सम्बन्धी व्यवस्था

३०. औषधीको विवरण सम्बन्धी व्यवस्था : कार्यक्रम अन्तर्गत आकस्मिक, बहिरंगर अन्तरंग सेवाका लागि वितरण गरिने औषधीको विवरण अनुसूची-१६ मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

३१.

३२. सदस्यलाई औषधी उपलब्ध गराउने विधि र समय: (१) स्वास्थ्यकर्मीले सदस्यलाई औषधी सिफारिश गर्दा जेनेरिक नामबाट सिफारिश गर्नु पर्नेछ ।

(२) स्वास्थ्यकर्मीले सदस्यलाई अनुसूची-१६ मा उल्लिखित औषधी एक पटकमा बढीमा तीन महिनासम्मका लागि सिफारिश गर्न सक्नेछ । सो अवधी पश्चात् पुनः जांच गराएर मात्र औषधी सिफारिश गर्नुपर्नेछ ।

३३. औषधी आपूर्ति व्यवस्था: (१) सेवा प्रदायकले आफ्नो संस्थामा यस कार्यक्रम अन्तर्गतको औषधी वितरण गर्न फार्मसी जनशक्ति सहितको छुट्टै कक्षको व्यवस्था गरी सोही कक्षबाट सदस्यलाई अनुसूची-१६ बमोजिमका औषधी वितरण गर्नुपर्नेछ ।

(२) स्वास्थ्य संस्थाले औषधी कक्षमा चौविसै घण्टा औषधी उपलब्ध गराउने व्यवस्था सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ ।

(३) उप नियम (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रले आकस्मिक सेवालार्ई आवश्यक पर्ने औषधी चौविसै घण्टा उपलब्ध हुने गरी औषधीकक्ष कम्तिमा कार्यालय समयसम्म खोल्नुपर्नेछ ।

(४) उप नियम (१) बमोजिमको औषधी कक्ष प्रचलित फार्मसी मापदण्ड अनुरूप हुनु पर्नेछ ।

(५) समितिले विभागसंग समन्वय गरी स्वास्थ्य संस्थाबाट कार्यक्रमको लागि वितरण गर्ने औषधी आपूर्ति सम्बन्धी व्यवस्थाको विधि र प्रकृया तोक्न सक्नेछ ।

३४. गुणस्तरयुक्त औषधी वितरण गर्नुपर्ने: (१) स्वास्थ्य संस्थाले आफ्नो औषधी कक्षबाट औषधी वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(२) स्वास्थ्य संस्थाले सदस्यलाई औषधी वितरण गर्दा चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मीको प्रेस्क्रिप्सनको आधारमा औषधी वितरण गर्नु पर्नेछ । सदस्यलाई औषधी सेवन गर्ने विधि र समयबारे निजले बुझ्ने भाषामा जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

× दोस्रो संशोधनद्वारा भिकिएको ।

(३) स्वास्थ्य संस्थाले औषधी वितरण गर्दा सदस्यले उपयोग गर्ने अन्तिम समयसम्म औषधीको म्याद बांकी रहेको सुनिश्चित गरेर मात्र वितरण गर्नु पर्नेछ ।

(४) स्वास्थ्य संस्थाले कार्यक्रमको लागि वितरण गर्ने औषधीको गुणस्तर औषधी व्यवस्था विभागले तोके बमोजिम हुनु पर्नेछ ।

(५) समितिले उप नियम (१) बमोजिम वितरण हुने औषधीको समय समयमा नमुना लिई औषधी व्यवस्था गुणस्तरयुक्त भए नभएको विभागबाट परीक्षण गराउन सक्नेछ ।

(६) समितिले उप नियम(२) बमोजिमको गुणस्तर परीक्षण गर्दा निर्धारित गुणस्तर नभएका औषधीलाई जफत गरी सम्बन्धित कसुरदारलाई प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही गर्न औषधी व्यवस्था विभागमा लेखिपठाउनेछ ।

३५. औषधीको मूल्य निर्धारण गर्न सक्ने : (१) यस कार्यक्रमको लागि स्वास्थ्य संस्थाबाट वितरण हुने अनुसूचि-१६ बमोजिमका औषधीहरू प्रचलित बजार मूल्य भन्दा कम हुने गरी वितरणको व्यवस्था मिलाउन उत्पादक कम्पनी वा सो कम्पनीको आधिकारिक प्रतिनिधिसंग वार्ताद्वारा मूल्य निर्धारण गर्न समितिले देहाय बमोजिमको औषधी मूल्य निर्धारण सिफारिश समिति गठन गर्नेछ:-

- (क) नेपाल सरकारद्वारा मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट फार्मसी सम्बन्धी विषयमा कम्तीमा स्नातकोत्तर उपाधि हासिल गरी फार्मसीको क्षेत्रमा कम्तीमा पन्ध्र वर्षको कार्यानुभव भएका व्यक्तिहरूमध्येबाट समितिले तोकिएको एक जना -संयोजक
- (ख) औषधी व्यवस्था विभागको अधिकृत स्तरको प्रतिनिधि -सदस्य
- (ग) स्वास्थ्य सेवा विभागको अधिकृतस्तरको प्रतिनिधि -सदस्य
- (घ) मन्त्रालयको कानून अधिकृत -सदस्य
- (ङ) स्वास्थ्य संस्थामध्येबाट समितिले मनोनयन गरेको कम्तीमा एकजनामहिला सहित दुई जना -सदस्य
- (च) समितिलेतोकेको स्वास्थ्य अर्थ विज्ञ एक जना -सदस्य
- (छ) समितिले तोकेको कार्यक्रमका सदस्य वा उपभोक्ता समितिको प्रतिनिधि -सदस्य

(ज) कार्यकारी निर्देशकवा निजले तोकेको वरिष्ठ तहको अधिकृत -सदस्य सचिव

(२) मूल्य निर्धारण सिफारिश समितिले आवश्यकता अनुसार विषय विशेषज्ञलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(३) मूल्य निर्धारण सिफारिश समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि समितिले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(४) उपनियम(१) बमोजिमको मूल्य निर्धारण सिफारिश समितिले औषधीको मूल्य निर्धारण गरी समिति समक्ष सिफारिश गनु पर्नेछ ।

(५) उपनियम (४) बमोजिम निर्धारण भएको मूल्यमा समितिले सम्झौता अनुसार स्वास्थ्य संस्थालाई औषधीवापतको रकम भुक्तानी गर्नेछ ।

(६) अस्पताल फार्मेशी संचालन सम्बन्धी मन्त्रालयबाट भएको नीतिगत व्यवस्था अर्न्तगत विक्री मूल्य कायम गर्न यस व्यवस्थाले बाधा पु-याएको मानिने छैन ।

३६. **खरीद मूल्यमा थप गर्न सक्ने** : नियम ३५ बमोजिम मूल्य निर्धारण नभएसम्मको लागि स्वास्थ्य संस्थाले यस नियमावली बमोजिमको औषधी खरीद गरि वितरण गरेको अवस्थामा त्यस्तो औषधीको खरीद मूल्यमा प्रशासनिक खर्च वापत पांच प्रतिशतसम्म मूल्य थप गरी समितिले सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थालाई भुक्तानी गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद-६ समिति सम्बन्धि व्यवस्था

३७. **जिल्ला स्वास्थ्य सुरक्षा संयोजन समिति** : (१) जिल्लास्तरमा रहेका सेवा खरीद, स्वास्थ्य संस्था, स्थानीय निकाय एवं सदस्य बीच स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रमको पहुंच बृद्धि गर्ने कार्यमा समन्वय गर्न एक जिल्ला स्वास्थ्य सुरक्षा संयोजन समिति गठन गरिनेछ ।

(२) जिल्ला स्वास्थ्य सुरक्षा संयोजन समितिमा देहायका पदाधिकारी रहनेछन्:-

(क)	जिल्ला विकाससमितिको सभापति	- संयोजक
(ख)	प्रमुख जिल्ला अधिकारी वा निजले तोकेको अधिकृत प्रतिनिधि	- सदस्य
(ग)	स्थानीय विकास अधिकारी	- सदस्य
(घ)	सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रममा सूचीकृत स्वास्थ्य संस्था रहेको नगरपालिका वा गाँउ विकास समितिका प्रमुख वा अध्यक्षहरु मध्ये संयोजकले तोकेको दुई जना	- सदस्य
(ङ)	कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय प्रमुख वा निजले तोकेको अधिकृत प्रतिनिधि	-सदस्य
(च)	संयोजकले तोकेको नागरिक समाजको प्रतिनिधि	-सदस्य
(छ)	जिल्ला शिक्षा अधिकारी वा निजले तोकेको अधिकृत प्रतिनिधि	-सदस्य
(ज)	सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाका प्रमुखहरुमध्ये २ जना	-सदस्य
(झ)	कार्यक्रमका सदस्यहरु मध्येबाट समितिले तोकेको बढीमा दुइ जना प्रतिनिधि	-सदस्य
(ञ)	जिल्ला जन/स्वास्थ्य कार्यालयका प्रमुख	-सदस्य
(ट)	जिल्ला प्रबन्धक	सदस्य सचिव

(३) जिल्ला संयोजन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः

- (क) सेवा प्रवाहमा सहजता ल्याउन समन्वय गर्ने,
- (ख) न्यून आय भएका वर्गलाई स्वास्थ्य सुरक्षाको माध्यमबाट सामाजिक सुरक्षा प्रत्याभुत गर्ने कार्यमा सहयोग गर्ने,
- (ग) स्वास्थ्य संस्थाहरूको पुर्वाधार स्तरोन्नतीमा सहयोग पुर्याउने,
- (घ) समितिको जिल्ला कार्यालयको समन्वयमा जिल्ला भित्रका स्वास्थ्य सुरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने,
- (ङ) स्वास्थ्य सुरक्षामा सवै सरोकारवालाहरूको सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने ।

(४) जिल्ला संयोजन समितिको बैठक कम्तीमा वर्षको २ पटक बस्नु पर्नेछ ।

(५) जिल्ला संयोजन समितिको बैठकमा विज्ञ सदस्यलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(६) बैठक संचालन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था जिल्ला संयोजन समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

३८.

स्वास्थ्य संस्था समन्वय समिति : (१) सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा रहेको संचालक समिति वा व्यवस्थापन समितिले स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा समन्वय गर्नेछ । समन्वय समितिमा यस प्रयोजनका लागि समितिले कार्यक्रमको सदस्य भएका एकजना महिलासहित २ जना व्यक्तिलाई सदस्य तोक्न सक्नेछ ।

(२) निजी क्षेत्रका स्वास्थ्य संस्थामा उपनियम(१) बमोजिमको समन्वय समिति नभएमा त्यस्तो सेवा प्रदायकले यस प्रयोजनका लागि समन्वय समिति गठन गरी समितिलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) वा (२) बमोजिमको समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

- (क) स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रममा सदस्यता प्रदान तथा नवीकरण गर्न सहजीकरण गर्ने,
- (ख) स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रम सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न सहयोग पुर्याउने,
- (ग) स्थानीयस्तरमा आएका समस्याहरूको समाधान गर्ने,
- (घ) स्वास्थ्य संस्थाले समितिसंग गरेको सम्झौता अनुरूप सेवा प्रदान गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने,
- (ङ) स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रममा सदस्यता प्रदान गर्न आवश्यक पने स्वयंसेवक प्रारम्भिक छनौटमा सहयोग गर्ने,

(४) स्वास्थ्य सुरक्षा सम्बन्धी बैठक वर्षमा कम्तीमा ४ पटक बस्नेछ ।

३९. गुणस्तर अनुगमन तथा नियन्त्रण समिति: (१) समितिले गुणस्तर अनुगमन तथा नियन्त्रण सम्बन्धी काम गर्न एक गुणस्तर अनुगमन तथा नियन्त्रण समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

(क)	समितिले तोकेको विशेषज्ञ चिकित्सक	-संयोजक
(ख)	रेडियोलोजिष्ट	-सदस्य
(ग)	प्याथोलोजिष्ट	-सदस्य
(घ)	नर्सिङ्ग अधिकृत	-सदस्य
(ङ)	फर्मासिष्ट	-सदस्य
(च)	जनस्वास्थ्य विज्ञ	-सदस्य
(छ)	उप सचिव सा.स्वा.सु.विकास समिति	-सदस्य सचिव

(२) उपनियम(१) बमोजिमको गुणस्तर अनुगमन तथा नियन्त्रण समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:

- (क) स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरेको सेवासंग सम्बन्धित उपचार प्रभावकारी रूपमा गरे नगरेको परीक्षण गर्ने,
- (ख) जोखिमका आधारमा उपचार केसहरूको छनौट गरी परीक्षण गर्ने,
- (ग) सार्वजनिक भएका विवाद वा सुचना समेतका आधारमा तत्काल वा विशेष प्रकृया अपनाइ परीक्षण गर्ने,
- (घ) आवश्यक नै नभएको कुनै सेवा दिएको पाइएमा सो सेवासंग सम्बन्धित भुक्तानी नर्गन सिफारिस गर्ने,
- (ङ) पटक पटक एकै प्रकृतिको गल्ती गर्ने चिकित्सक वा अन्य कर्मचारीलाई तोकिएको जिम्माबाट हटाउन मन्त्रालय समक्ष सिफारिस गर्ने,
- (च) स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवा सरल, सुलभ, प्रभावकारी र गुणस्तरीय रूपमा प्रदान गरे नगरेको अनुगमन गर्ने,
- (छ) सिफारिस प्रकृया र पद्धती तोकिए बमोजिम अपनाए नअपनाएको अनुगमन गर्ने,
- (ज) सेवा प्रदान गर्दा पालना गर्नु पर्ने पद्धती (प्रोटोकल र प्रोसेड्युर) पालना गरे नगरेको अनुगमन गर्ने,
- (झ) फोहोर व्यवस्थापन प्रचलित कानून बमोजिम भए नभएका अनुगमन गर्ने,
- (ञ) सदस्यको तर्फबाट दर्ता भएको वा गरेको गुनासोको समाधान हुने गरे नगरेको अनुगमन गर्ने ।

(३) गुणस्तर कार्यालयले आवश्यकता अनुसार विषय विज्ञहरूको रोष्टर तयार गर्नेछ ।

(४) गुणस्तर अनुगमन तथा नियन्त्रण समितिले आवश्यकता अनुसार विषय विज्ञलाई थप सदस्यको रूपमा सहभागी गराउन सक्नेछ ।

परिच्छेद-८ विविध

४०. सरकारी बाँकी सरह असूल गर्ने: समितिको पदाधिकारी, जिल्ला कार्यालयको पदाधिकारी वा दर्ता सहयोगी कसैले कार्यक्रमको कुनै रकम हिनामिना गरेमा त्यस्तो रकम प्रचलित कानून बमोजिम निजबाट सरकारी बाँकी सरह असूल उपर गरिनेछ ।
४१. मन्त्रालयले कारवाही गर्नुपर्ने : नियम ४० बमोजिम कारवाहीको लागि सिफारिश भएका चिकित्सक वा कर्मचारीलाई मन्त्रालयले सेवासंग सम्बन्धित कानून बमोजिम विभागीय कारवाही गर्न सक्नेछ ।
४२. अनुगमन गर्न सक्ने: समितिले स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रमको नियमित वा आकस्मिक अनुगमन गर्न सक्नेछ ।
४३. सूचना प्रविधिको प्रयोग गर्न सक्ने: समितिले आफ्नो काम कारवाहीलाई चुस्त बनाउन सेवा प्रवाहका सबै तहमा सूचना प्रविधिको प्रयोग गर्न सक्नेछ । सूचना प्रविधिको प्रयोगबाट प्रतिवेदन लिने व्यवस्था मिलाउन सक्नेछ ।
४४. स्वास्थ्यकर्मी तथा कर्मचारीलाई प्रोत्साहन: सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने स्वास्थ्य संस्था वा अस्पताल अर्न्तगतका स्वास्थ्यकर्मी तथा कर्मचारीलाई प्रदान गर्ने प्रोत्साहन रकम सेवाको लागि भुक्तानी भएको रकमको दश प्रतिशत हुनेछ ।
४५. मासिक प्रतिवेदन पेश गर्ने: (१) स्वास्थ्य संस्थाले प्रत्येक महिनाको ७ गतेभित्र सेवा प्रदान गरेको विवरण मासिक रूपमा समितिले तोकेको ढाँचामा समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ । सो को एक प्रतिसमितिको जिल्ला कार्यालयलाई दिनुपर्नेछ ।
(२) समितिको जिल्ला कार्यालयले प्रत्येक महिनाको १५ गतेभित्र अनुसूची १७ बमोजिमको ढाँचामा मासिक प्रगती प्रतिवेदन समिति पठाउनु पर्नेछ ।
४६. अनुसूचीमा संशोधन वा हेरफेर : समितिले यस नियमावलीको अनुसूचीमा संशोधन वा हेरफेर गर्न सक्नेछ ।
४७. व्याख्या गर्ने अधिकार : यस निर्देशिकामा उल्लिखित कुनै व्यवस्था कार्यान्वयनमा द्विविधा उत्पन्न भएमा समितिले गरेको व्याख्या बमोजिम हुनेछ । आर्थिक दायित्व पर्ने विषयमा मन्त्रालयले गरेको व्याख्या अन्तिम हुनेछ ।

□ दोस्रो संशोधनद्वारा संशोधित ।